

ZO OEFENEN JOUW STUDENTEN GROEPSGESPREKKEN

Samen tot een standpunt komen over een complex vraagstuk. Dat kan lastig zijn: vaak spelen er heel verschillende meningen en belangen. Dat zie je bijvoorbeeld goed in discussies over de klimaatcrisis. Toch is het voeren van een oplossingsgericht groepsgebesprek een heel belangrijke skill om te leren, ook voor jouw studenten. Met deze lesbrieft help je hen om het te oefenen!

VOORBEREIDING

Stap 1. Kies een prikkelend discussieonderwerp. Zoek een vraagstuk uit de belevingswereld van studenten en zet die in een vraagvorm. De bedoeling is dat studenten 'ja' of 'nee' kunnen antwoorden, om hun antwoord daarna te onderbouwen met argumenten.

TIP! Klimaat- en milieuonderwerpen lenen zich goed voor oplossingsgerichte discussies. Vraagstukken uit het eigen land of de eigen omgeving van studenten werken het best. Bijvoorbeeld: 'Moet Tata Steel sluiten of niet?' Of: 'Moet Schiphol krimpen of niet?'

Stap 2. Bedenk wie de 'stakeholders' (belanghebbende groepen) zijn in dit vraagstuk. Als het gaat over het wel of niet sluiten van Schiphol, zijn dat bijvoorbeeld het bestuur van Schiphol, de omwonenden, de regering en natuur- en klimaatorganisaties.

Stap 3. Verdeel je klas in groepjes. Elk groepje moet tijdens de discussie een goed afgebakende, duidelijke stakeholder vertegenwoordigen. Maak het liefst niet meer dan vijf groepjes, zodat elk groepje voldoende aan het woord komt.

Stap 4. Maak een introductietekst voor al je studenten, waarin je kort je discussieonderwerp presenteert en de situatie schetst van dit vraagstuk ('dit is er aan de hand'). Benoem in je tekst ook de stakeholders die zij zullen vertegenwoordigen.

Stap 5. Lees onderstaande fases goed door.

TIP! Deze les is in principe geschikt voor een blokkuur. Maar wil je zeker weten of je genoeg tijd hebt met het aantal groepjes dat je voor ogen hebt? Maak dan vooraf een tijdstabel. Zet daarin hoeveel spreektijd elk groepje waarschijnlijk nodig heeft in elke fase. En tel daar minimaal 20 procent 'technische tijd' bij op: de tijd die opgaat aan bijvoorbeeld interventies van de voorzitter of extra uitleg van de opdracht. Nu zie je direct of je genoeg tijd hebt in je les. Heb je te weinig tijd? Dan kun je aanpassingen maken. Zoals: het aantal groepjes verkleinen. Of een extra lesuur gebruiken.

FASE A: DE INLEIDING (CIRCA 10 MINUTEN)

Stap 1. Leg je studenten uit wat ze gaan doen: als groepjes met elkaar een probleem bespreken en naar een oplossing streven waarin iedereen zich kan vinden.

Stap 2. Benadruk dat dit geen debat is: doel is niet om de discussie te winnen, maar om een oplossing te vinden waar zoveel mogelijk mensen achter kunnen staan.

Stap 3. Vertel waarom het belangrijk is om dit te oefenen (zie kader). Als ze de relevantie van de skill zien voor hun eigen leven, motiveert dat ze vaak extra!

Stap 4. Maak duidelijk wat deze oefening een succes maakt: niet dat ze in korte tijd dé oplossing vinden, wel dat ze het gesprek hiervoor op de juiste manier voeren.

Stap 5. Geef de basisregels voor het groepsgesprek: 'Laat anderen uitpraten' en 'Reageer respectvol'. Studenten die iets niets begrijpen, mogen dit altijd aangeven.

Stap 6. Zeg dat jij de voorzitter bent. Dat jij er dus op zal letten dat ze zich aan de spreektijden en gespreksregels houden. En dat je uiteindelijk hardnekkige verschillen zult samenvatten.

Stap 7. Geef aan hoeveel tijd je hebt gereserveerd voor deze les (één of twee uur) en in grote lijnen hoe de les is opgebouwd. Begin dan met lesfase 2.

WAT IS ER BELANGRIJK AAN DEZE SKILL?

Studenten moeten vaak samenwerken – soms in kleine, soms in grote groepen. Dat geldt voor hun studietijd, maar zeker ook voor later, wanneer ze een baan hebben. Voor effectieve samenwerking, een **21st century skill**, is het essentieel dat ze in staat zijn om oplossingsgericht met anderen in gesprek te gaan. Dit omvat weer andere **21st century skills**, zoals probleemoplossend denken en handelen, kritisch denken, communiceren, zelfregulering en emotionele, sociale en culturele vaardigheden. Het vermogen om een oplossingsgericht groepsgesprek te voeren is daarnaast niet alleen voor hén nuttig. Hoe meer mensen dit vermogen hebben, hoe groter de kans op structurele oplossingen voor grote problemen als de klimaatcrisis.

FASE B: DE START (CIRCA 30 MINUTEN)

Stap 1. Verdeel je klas in groepjes (het liefst vijf). Geef elk groepje je introductietekst. Lees dit klassikaal aan hen voor of vertel wat erop staat. Geef elk groepje vervolgens de rol van een specifieke stakeholder.

Stap 2. Laat ieder groepslid eerst vijf minuten voor zichzelf op papier zetten wat volgens hem de positie is van 'zijn' stakeholder en welke argumenten deze positie ondersteunen. Laat de groepsleden daarna hun argumenten met elkaar vergelijken en de drie beste selecteren.

Stap 3. Laat elk groepje afspreken in welke volgorde de groepsleden in de volgende fases (de discussie met andere groepen) aan het woord komen. Het woordvoerderschap moet rouleren: idealiter krijgt elk groepslid spreektijd.

Stap 4. Vraag de groepsleden die tijdens een ronde niet spreken om in lesfase C tussen de rondes door feedback te geven op de woordvoerder. Wat ging er goed en wat is een verbeterpunt?

FASE C: DE DISCUSSIE (CIRCA 30 MINUTEN)

Stap 1. GESPREKSRONDE 1. Laat de groepjes één voor één klassikaal de eigen positie toelichten. Zorg dat elk groepje drie argumenten op tafel legt; niet meer en niet minder. En zorg dat iedereen maximaal een minuut de tijd neemt per argument.

Stap 2. Geef alle groepjes tegelijkertijd vijf minuten de tijd om feedback te geven op hun woordvoerder en te bedenken wat ze in de volgende ronde willen zeggen over wat ze gehoord hebben. Waarmee zijn ze het als groepje wel of niet eens?

Stap 3. GESPREKSRONDE 2. Geef de groepjes één voor één een minuut de tijd om te reageren op wat ze gehoord hebben. Hun tijd is beperkt, dus moeten ze kiezen wat ze tegen wie zeggen.

LET OP! Je mag niet van de groepjes eisen dat ze er samen uitkomen. Soms zijn de belangen zó tegengesteld dat stakeholders niet op één lijn kunnen komen. Maar het is wel belangrijk dat de groepjes overeenstemming **proberen** te bereiken. Dat ze dus op z'n minst elkaars belangen leren zien. En dat ze manieren zoeken om die op één lijn te krijgen met de eigen belangen. Als docent is het belangrijk dat je ze onder woorden laat brengen waarom dit wel of niet gelukt is.

FASE D: HET GEZAMENLIJKE STANDPUNT (CIRCA 30 MINUTEN)

Stap 1. Identificeer als voorzitter wat de belangrijkste punten zijn waarop de stakeholders van mening verschillen. Zet die op het bord of op een papier.

Stap 2. Geef alle groepjes tegelijkertijd vijf minuten de tijd om een voorstel te bedenken waarmee ze meerdere andere groepjes tegemoet kunnen komen.

Stap 3. GESPREKSRONDE 3. Geef de groepjes één voor één drie minuten de tijd om hun voorstel te beargumenteren.

Stap 4. Geef de groepjes tegelijkertijd twee minuten de tijd om te overleggen wat ze vinden van de voorstellen van de andere groepjes. Welk voorstel accepteren zij?

Stap 5. GESPREKSRONDE 4. Geef elk groepje – of als er tijd is zelfs ieder groepslid – de mogelijkheid om te zeggen wat ze vinden van de andere voorstellen. In hoeverre gaan ze erin mee? En waarom wel/niet?

Deze lesbrieven zijn gemaakt in samenwerking met Bram van Liere, Campaigner Klimaatrechtvaardigheid en Klimaatoplossingen bij Vereniging Milieudefensie (www.milieudefensie.nl). Milieudefensie streeft naar klimaatbeleid waarin CO₂-reductie gepaard gaat met het terugdringen van sociaaleconomische ongelijkheid. Bram is oud-fractievoorzitter van de Partij voor de Dieren in de Staten van Noord-Holland. Hij heeft veel ervaring met discussies tussen mensen die verschillende meningen hebben over vraagstukken. "Een goed gesprek vereist dat gespreksdeelnemers elkaar serieus nemen. Dat ze dus goed naar elkaar luisteren en doorvragen, zodat ze begrijpen wat en waarom de ander iets zegt. Zonder dit te doen, is het niet mogelijk om het echt met elkaar eens of oneens te zijn."